

Anförande Håkan Juholt, partiledare Socialdemokraterna Folk och Försvars Rikskonferens 2012

Det talade ordet gäller!

Konferensdeltagare,

Jag vill först tacka för inbjudan och möjligheten att få inleda denna andra dag på temat säkerhet och förändring i vår värld.

Jag var länge ordförande i Försvarsberedningen och ledamot i sammanlagt 12 år. Det som var kännetecknade för beredningen var betydelsen av att kunna se runt hörnet. Att bryta ny mark. Det lärde mig mycket.

När jag påbörjade arbetet definierades det säkerhetspolitiska hotet mot landet som militära hot. UD skötte relationerna med omvärlden och Polisen tog hand om bovarna. Vi i försvarsberedningen såg djupare.

Det kom en ny verklighet, med bättre samverkan mellan myndigheter.

Klimathoten lyftes in.

Vi förstod successivt betydelsen av samhällets sårbarhet.

Vi gick före.

Jag ska fortsätta denna debatt och vidga analysen.

För precis som Vaclav Havel som nyss gick ur tiden uttryckte det

”I vår värld angår allt alla.”

Min säkerhet är också min grannes.

Mina grannars trygghet är min.

Jag har tänkt ägna huvuddelen av mitt anförande åt läget på vår kontinent – den ekonomiska krisen i Europa.

Om beroenden och band mellan länder och mellan människor.

I Försvarsberedningen pekade vi flera gånger på ”hur snabbt en ekonomisk kris i ett land eller en region kan få globala konsekvenser ... och få säkerhetspolitiska konsekvenser”¹.

Och hur handel och ekonomin i sin tur kan skadas av hot, terror och konflikter.

Oftast gjorde vi detta mot bakgrund av ekonomiska krisen i Asien eller Ryssland.

Nu står vår egen kontinent inför en ny prövning.

Först en liten bakgrund.

Skolad i försvarsberedningen handlar politik för mig om att vilja och välja. Och förmåga att bedöma konsekvenser av beslut på 10 – 15 – 20 års sikt. Det är så jag ser på mitt uppdrag. Vilket Sverige vill vi ha 2020, 2030, 2040, 2050?

Vad händer i Sverige när vi delar upp elever efter föräldrars plånbok och bakgrund?

Vad händer i Sverige när inkomstklyftorna ökar?

Vad händer med Sverige om ungdomsarbetslösheten biter sig fast?

Hur påverkar detta vår säkerhet och sammanhållning?

Hur påverkar det vår säkerhet och tryggheten?

Säkerhet handlar i grund och botten om relationer mellan människor.

* * *

Det vi med säkerhet vet om 2012 är att alla FN:s permanenta länder kommer vart och ett gå mot vägval.

Det blir politiskt intressant.

Kinas kommunistparti byter ledare.

De är en mycket viktig motor.

¹ DS 1999:2 Försvarsberedningens kontrollstationsrapport, s 34

De har svårt att tala om mänskliga rättigheter eller globalt klimatansvar.
Kina kombinerar den råa kapitalismen med icke-demokrati.
Två inriktningar som går på tvären mot det mitt parti representerar.
Kina går trots det inte att isolera – vilket i sig också skulle vara farligt.

Der är snart presidentvalet i **Ryssland**.
Det mullrar efter Dumavalet.
Det demokratiska underskottet i Ryssland är djupt besvärande.
Vi vinner inget på att demonisera eller isolera Ryssland, absolut ingen vinner.
Men vi ska inte vara naiva eller ovaksamma.
För att stärka vår egen säkerhet och konstruktiva samarbete måste vi,
och det kan Sverige göra,
kombinera tydliga reaktioner mot oacceptabla delar av den ryska politiken med
en verklig vilja att engagera Ryssland i ett djupare samarbete.
Regeringen har dock haft mycket svårt att samla sig till en enad hållning hur
Ryssland ska beskrivas.

Det som tidigare kännetecknade Ryssland och Kina var att de drevs av tydliga
politiska ideologier med maktambitioner.
De var men är inte längre värderingsburna.
Idag är det den privata ekonomin som styr.
Och det är ibland svårt att skilja staten och de stora företagen.

David Camerons koalitionsregering i **Storbritannien** kommer att utsättas för
svåra prövningar.
Förutom ekonomin är problemen inte minst utrikespolitiska.
När Europa kriser sitter Euroskeptiska Tories i samarbete med euroforiska
liberaldemokraterna.
Jag delar min kollega Milibands analys att Camerons beslut att ställa
Storbritannien på läktaren är djupt olyckligt.

Presidentvalet i **USA** verkar i svenska medier redan vara avgjort.
Men det kommer att bli jämnt igen.

President Obama samlade totalt sett cirka 52 % av rösterna 2008.
Det var i ett läge när den Bush var stukad av krigen i Irak och Afghanistan och
finanskrisen just slagit ned som en bomb på Manhattan.

Därför blir det mer än någonsin ett inrikesval.
I år är läget helt annorlunda.
Ekonomins återhämtning är långsam.
Jobbtillväxten svag.

Arbetslösheten är för amerikanska mått extrem.
Det är ett ohyggligt viktigt val för Sverige och Europa.
USA är världens största ekonomi.
Det är viktigt att USA inte får en ledare som sluter landet.

De republikanska primärvalen kan precis som Obama-Hillary-kampen bli lång.
Och kampanjen kommer att påverka den politiska dagordningen.
Detta kan mycket väl också gynna republikanerna.

Lägg därtill att under 2012 är det presidentval i Frankrike.
Precis när Europa krisar.

Dessutom kommer snart ett beslut i FN om Palestina.
Frågan kommer att behandlas i närtid och Sveriges regering saknar ett tydligt besked.
Jag deklarerar klart och tydligt.
Sverige ska erkänna staten Palestina, Sverige ska rösta för, och det går inte att villkora med att det ska finnas ett fredsavtal färdigförhandlat och klart.
Sverige kan inte upprepa sitt misslyckande som skedde under UNESCO-omröstningen.

* * *

I denna värld måste Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik vara tydlig och klar.
Från socialdemokraterna är vi tydliga.

Socialdemokratisk säkerhetspolitik vilar på fyra viktiga fundament.

- den militära alliansfriheten,
- ett ökat samarbete i Norden och en inte minst Östersjön,
- ett stärkt EU-samarbete och
- ett starkare Förenta Nationerna

Jag är övertygad om alliansfrihetens fördelar.
Den beskrivning som gjordes av svensk säkerhetspolitik 2002, och som hade brett stöd bland riksdagens partier, är fortfarande giltig.

Sverige har genom åren kunnat visa på ett mycket tydligt sätt att det går att kombinera ett aktivt ansvarstagande för vår egen och andras säkerhet med att vara militärt alliansfria. Det betyder inte passivitet.

Det är precis tvärtom.
Det är våra visioner och ambitioner som blir styrande.

* * *

Det riktigt allvarliga,
och det jag vill ägna störst tid åt här idag är läget i Europa.

Social oro med växande klyftor är en säkerhetspolitisk risk.
Fler tycks nu notera detta.
Jag minns hur många viftade bort klimatfrågan som en säkerhetspolitisk risk.
Jag minns hur många viftade bort cyberhoten som en säkerhetspolitisk risk.
De sociala klyftorna är en verklig utmaning för säkerhetspolitiken.

Länderna i EU har byggt upp ett unikt samarbete.
Men det var länge sedan som idén om en europeisk union blev något större än fördelningen av kol och stål.

Vi måste ta tillfället i akt att påminna oss om att det var just detta för att säkra freden och tillgången på kol och stål som det frammanas en union som sedan skulle bli den europeiska.
Ofta glöms detta bort.
Det skedde när kontinent för andra gången slitits sönder av krigets fasor.

Blind nationalistisk kamp som i över 300 år, gång på gång, skar upp djupa sår i den europeiska jorden.

Men det tål att påminna oss om att där slagen en gång stod står idag möteslokaler för den europeiska demokratin.

Vi delar vare sig vi vill eller inte varandras framgångar och varandras problem.

Europa har genom historien visat upp två helt olika ansikten – ett *humanistisk* eller ett aggressivt *fascistiskt och kolonialt*.

Vi bär båda dessa.

Under efterkrigstiden lades grunderna för att permanent hålla fascismen tillbaka genom att bygga upp demokratiska välfärdsstater.

Där grogrunden för nationalismen – *arbetslöshet, fattigdom och hopplöshet* – hade växt blommade istället välfärdsstater fram.

De nordiska välfärdssamhällenas framväxt efter krigen tjänar som ett tydligt exempel där livskvalitet och humanism ständigt vann mark.

Inga reformer var gratis – vi har arbetat hårt.

Men problemen har tornat upp sig.

Vi går in i 2012 med en arbetslöshet i EU27 på 10%.
Ungdomsarbetslösheten enligt Eurostats definition är 22%.
Den är ännu högre i vårt eget land.

I Irland, Grekland, Spanien, Portugal. Slovakien och Kroatien är ungdomsarbetslösheten högre än 30%.
I Spanien och Grekland över 45%.
Det betyder att näst intill varannan ungdom går helt arbetslös.

Vi riskerar att kastat in i en allt djupare depression.
Vi riskerar krav på protektionism istället för öppenhet.
Vi ser att misstron mellan länder och landsändar ökar.

Ett Europa som fortsätter med dagens höga arbetslöshet leder fram till fortsatt växande klyftor.
Det ger i sin tur tilltagande social utslagning.
Då skapas något mycket farligt.
Stagnationen och segregation biter sig fast och tilltar.

Rasistiska och främlingsfientliga strömningar tilltar och måste troligen komma att bekämpas ännu hårdare.

Både på EU-nivå och på nationell nivå.

Vi har sett framgångar, obehagliga framgångar, för aggressiva högerpopulistiska partier i exempelvis Ungern (Jobbik), Nederländerna (Frihetspartiet PVV), Italien och Österrike (BZÖ).

Jag såg högerens populism under folkomröstningen om minareterna i Schweiz.
Jag ser oron som växer inom stora muslimska grupper i Europa.

Jag har följt efterspelen till de så kallade Dönermorden i Tyskland där en nynazistisk grupp utgjort en mycket våldsamt terrorgrupp i nästan tio år har skakat om landet.

Europa måste stå mycket fast mot extremister och mot fundamentalister – oavsett av vilket slag de är.

Grogrunden till denna utveckling vilar på politiska beslut.
Nu krävs ledarskap och visioner i EU och i Sverige.
Det handlar nu om vår gemensamma trygghet.

Det handlar om vår gemensamma trygghet och det handlar om säkerhetspolitikens hårda kärna.
Den hårda kärnan är relationerna mellan varandra

Var ska då visionerna komma ifrån?
Det finns partiledare som varnar för visioner.
Men det är inte rätt väg.

Jag menar att det är precis tvärt om.
Det är visionslösheten isig som är farlig.
Det är en mardröm att ledas av politiker som saknar drömmar och som inte kan beskriva morgondagen.
Vad pekar regeringens vision emot?
Vad blir konsekvenserna efter de där 10 – 15 – 20 – 25 åren?

På Europaplanet har detta blivit övertydligt.

Många av dagens konservativa EU-ledare har under lång tid agerat kortsiktigt.
Därför står idag dagens Europa stilla.
Eurozonen har den lägsta tillväxten bland alla industrialiserade regioner i världen.
Över 22 miljoner européer är utan arbete.

Jag har en europeisk vision som precis som för Sverige bygger på en kunskapsbaserad ekonomi, värdeburen tillväxt och sociala investeringar.
Låt mig förklara.

Europa måste klara den globala konkurrensen.

Vi vill bygga en kunskapsbaserad **europeisk ekonomi**.

Redan idag kan vi se hur unionen har öppnat upp för kunskapsspridning, genom de europeiska universitetens utbyten av studenter, lärare och idéer.

Vid 2012 kommer 3 miljoner europeiska medborgare fått ekonomiskt stöd genom EU för att studera utanför sitt hemland.

Unga killar och tjejer som föddes som engelsmän, norrmän, bulgarer, spanjorer, polacker och svenskar – men som utbildas som européer.

En gemensam och kraftig satsning på utbildning är den viktigaste sociala investeringen vi kan göra i Europa.

Genom att utbilda dagens och morgondagens löntagare så motar vi tillbaka kraven på sämre löner och villkor.

Det gäller i Sverige och internationellt.

Vi måste kunna ställa om smartare och snabbare än de vi konkurrerar med.

Jag vill stärka den Europeiska Unionen genom en **värdeburen tillväxt**.

Det måste vara stopp på rovdrift av människor och natur.

Vi kan inte ha ett arbetsliv som sliter ut människor och en klimatpolitik som sliter ut vår jord.

Vi måste ta bort det sista av kolet från den gamla kol- och stålunionen, och fördela tillväxten i det nya EU på ett modernt och solidariskt sätt.

Vi kan inte bygga unionens ekonomi stark på en skakig grund av fossila bränslen.

Ingen långsiktigt hållbar tillväxt kan vara baserad på en rovdrift på ändliga naturresurser.

Vi kan inte bygga unionens ekonomi stark på en skakig och oreglerad finansmarknad. Den nuvarande tillsynsmyndigheten är underdimensionerad och underfinansierad, och den nuvarande krisen har gjort det skrämmande tydligt att vi behöver ökad kontroll av finanssektorn.

Den finansiella regleringen ska stärkas, det finansiella systemet stabiliseras.

Vi socialdemokrater kommer aldrig att acceptera att en ansvarslös finanssektor inte ställs till svars för sitt agerande, och istället lyckas lägga hela bördan på den europeiska löntagaren.

Vi accepterar inte en fortsättning på låt-gå-politiken med fler nattliga EU-möten där nya paket staplas på de tidigare utan att tala om hur EU ska växa.

Ingen företagare ska tveka inför att ta steget ut i Europa eller världen.
EU ska vara en tillgång för företagande.

Det ska finnas en öppenhet, enkelhet och standardisering som hjälper och får unionens ekonomi att växa.

Europa måste också satsa på **sociala investeringar**.

Vi ska investera i allt det som gör våra liv bättre och ger alla människor chans att lyckas. Alla inte bara några.

Det handlar om goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar, jämlikhet, ökad integration och minskade klyftor, jämställdhet mellan män och kvinnor och ett levande kulturliv.

Det är en stor uppgift.

Den är svår och komplex.

Men det betyder inte att vi som land, att vi som union, kan tveka inför den.

Alternativen är ökad oro, ökad orolighet, en ökad splittring i en tid där vi måste arbeta tillsammans.

Även för en cynisk ekonom handlar det också om ökade kostnader.

Vi kan aldrig bygga ett starkt Europa om vi ständigt måste återuppbygga det efter folkets kravaller.

Vi måste rikta kraften!

De händer som knyts i vrede, gör det därför att de inte har möjlighet att användas till att bygga ett bättre liv.

Den kraft som nu allt för ofta i Europa omformas till aggression måste riktas in mot arbete och utbildning.

Lyckas vi med det som union har vi alla möjligheter att möta decennier i fortsatt utveckling.

Om än fler får möjlighet att känna den sociala tryggheten, att utbilda sig och komma i arbete, så växer den interna marknaden, handeln, och idéspridningen ökar.

Det är inte en önskedröm.

Det är inte en utopi.

Det är den grundläggande idén för den europeiska unionen.

Det är den uppgift vi alla bär med oss i det kommande året.

Ty för det Havel sa gäller allt jämnt.

I vår värld angår allt alla.

Tack för ordet.